

«6D010800 - Дене шынықтыру және спорт» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін Сайтбеков Нурбол Доктарбаевичтің «Студенттердің дене тәрбиесіндегі инновациялық технологиялар» атты диссертациялық жұмысына

АҢДАТПАСЫ

Тақырыптың өзектілігі. Болашақ мамандарды дайындауды жетілдіру бойынша білім беруге қойылған міндеттерді іске асыруда туындаған қарама-қайшылықтармен негізделеді.

Біріншіден, білім беруді дамытудың қазіргі кезеңінде оқытудың белсенді әдістерінің рөлі күшейтілуде. Студенттердің білімді меңгеруі инновациялық технологиялар арқылы қарқынды өтеді. Осы әдістемелер оқытылатын пәндерді анағұрлым терең зерделеу, оңтайлы әдістемелерді белсенді енгізу мүмкіндігін береді, тілек білдірушілердің кең ауқымын оқытуға тартуға мүмкіндік береді. Алайда, тәжірибеде көрсетілгендей, оқытушылар мен студенттердің көпшілігі инновациялық технологияларды қолдану мақсатын жеткілікті анық түсінбеген. Инновациялық технологияларды қолдану кезінде оқытудың техникалық, мультимедиалық құралдарын жиі пайдалану анағұрлым маңызды деп есептеледі. Оқыту пәнінің өзінде жаңашылдықтарды қолданудан болатын әсер жеткілікті түрде ескерілмейді. Бұл студенттердің оқытудың ерте кезеңдерінде жоғары оқу орнындағы өзінің оқу-танымдық қызметін жеткілікті түсінбеуіне әкеп соғады. Осының салдарынан ЖОО-дағы дене тәрбиесінің доминантты міндеттерінің біреуі, дене шынықтырудың құндылықтарын меңгеру бойынша олардың қызығушылығын тудыру деп есептеледі. Осы міндет жаңа енгізілімдерді іске асыру арқылы шешілуге тиіс.

Екіншіден, Ж.А.Караевтың, Ж.У.Кобдиқованың (2006) пікірі бойынша қолданылатын ескі, консервативтік әдістемелер арқылы білімалушылардың позитивті нәтижелеріне қол жеткізуге болмайды, олардың алған білімі мемлекеттік стандартта қойылатын талаптарға адекватты болуға тиіс. Ондай білім алу үшін заманауи педагогикалық әдістемелер деңгейінде оқыту қажет. Бірақ жоғарыда айтылғандай, мұндай технологияларды жүзеге асыру үшін оларды жүзеге асыру бойынша білім мен дағдыларды қалыптастыру қажет.

Үшіншіден, Қазақстан Республикасында, сондай-ақ ТМД басқа да Республикаларында құзыреттілік тәсілдемеге негізделген жаңа білім беру стандарттары енгізілген. Оларға сәйкес пәндерді оқытуға әдістемелік тәсілдемелер өзгертілуге тиіс. Бұл ретте студент оқыту объектісінен оның субъектісіне айналады, ол тұрақты өз бетінше жұмыс істейді және қойылған мәселелерді өзі шешуге тырысады. Осы процесті жүзеге асыру барысында студенттердің ұсынылған материалды зерттеуге және инновациялық технологияларды қолдануға шығармашылық көзқарасы қалыптастырылады. Бүгінгі таңда инновациялық технологияларды оқытушылар сирек қолданады және өз кезегінде оларды студенттер меңгермейді.

Ғылыми әдебиетке жүргізілген талдау жаңалықтарды жүзеге асыру мәселесіне өзінің зерттеулерін О.А.Бекетова (2014), В.К.Бальсевич (2002), М.В.Базилевич (2002), Е.А.Коняева (2004), Л.Б. Андриющенко (2002), Г.С.Петрова (2012), А.И Федоров (2003), И.В.Сырвачева (2009) және т.б. сияқты мамандар арнағанын бағалауға мүмкіндік береді.

Қазақстандық қоғамды дамытудың қазіргі кезеңінде зерттеу проблемасы қарама-қайшылықтармен, бір жағынан, дене шынықтыру жөніндегі болашақ мамандарды даярлауға қойылатын жоғары талаптарға байланысты, студенттердің дене тәрбиесіндегі инновациялық технологияларды белсенді іске асыру қажеттілігімен және адекватты мақсаттар мен міндеттерге сәйкес оқу процесінде оларды нақты қолданудың жеткіліксіз ғылыми-әдістемелік әзірленуімен айқындалады.

Зерттеу нысаны – Қазақстан Республикасының жоғары оқу орындары студенттерінің дене тәрбиесі бойынша оқу-тәрбие үрдісі.

Зерттеу мақсаты – ЖОО-да «дене шынықтыру» пәні бойынша оқу үрдісінде инновациялық технологияларды енгізудің теориялық және эксперименталды негіздемесі.

Зерттеу пәні – студенттердің дене тәрбиесіндегі инновациялық технологиялар.

Зерттеу гипотезасы. ЖОО-дағы «дене шынықтыру» пәні бойынша оқу процесіне инновациялық технологияларды енгізудің эксперименталды бағдарламасын әзірлеу мен енгізу қаралатын проблеманың негізгі ғылыми алғышарттарына; инновациялық технологияларды енгізу тиімділігінің критерийлеріне; оларды іске асыруға дене шынықтыру оқытушылары мен студенттердің дайындық күйінің бастапқы деңгейіне; студенттердің бағдарламалық материалды меңгеруі мен дене шынықтыру дайындығының бастапқы деңгейіне; дене шынықтыру сабақтарына студенттердің уәждемесіне негізделуге тиіс екендігі болжанады.

Бұл олардың дене шынықтыру дайындығымен бағдарламалық материалды меңгеруі; кәсіби жұмысқа оқытушылардың, мұғалімдердің және студенттердің дайындығы; дене белсенділігімен айналысуға студенттердің қызығушылығын жетілдіру деңгейінде позитивті өзгерістерге әкеп соғады.

Зерттеу міндеттері. Жұмысқа қойылған мақсаттарды шешу үшін келесі міндеттер шешілді:

1. Әдеби дереккөздерді зерттеу арқылы ЖОО-да «Дене шынықтыру» пәні бойынша оқу процесіне инновациялық технологияларды енгізу проблемасының басты ғылыми негізгі негіздемелерін белгілеу.

2. Дене шынықтыру оқытушыларының және болашақ маман студенттердің дене тәрбиесіндегі инновациялық технологияларды іске асыру даярлығының критерийлерімен деңгейлерін және оларды енгізу тиімділігін анықтау.

3. Студенттердің дене тәрбиесіндегі инновациялық технологияларды іске асыруға дене шынықтыру оқытушыларының, студенттердің дайындығының және дене шынықтыру сабақтарына қызығушылықтың деңгейін зерделеу.

4. Студенттердің дене шынықтыру дайындығының, қозғалыс қызметінің, дене тәрбиесі жөніндегі бағдарламалық материалдың зерделенгендігінің және жүрек-қантамыр жүйесі реакциясының деңгейін зерттеу.

5. ЖОО-дағы «Дене шынықтыру» пәні бойынша оқу үрдісіне инновациялық технологияларды енгізудің эксперименталды бағдарламасын әзірлеу және оны эксперименталды түрде негіздеу.

Зерттеудің жетекші идеясы ЖОО-дағы «Дене шынықтыру» пәні бойынша оқу процесіне инновациялық технологияларды енгізудің тиімділігі компьютерлік, жаттығу, денсаулық сақтау, тұлғалық-бағдарланған, модульдік сипаттағы әдістемелерді кешенді қолдануға негізделген, ол инновациялық технологияларды іске асыруға дене шынықтыру педагогтары мен студенттердің дайындығын жетілдіруге; спорттық қызметке білім алушылардың қызығушылығын және олардың дене шынығу іс-әрекетіне қабілеттілігінің деңгейін арттыруға мүмкіндік береді.

Зерттеудің ғылыми жаңашылдығы төмендегідей:

1. Студенттердің дене тәрбиесіндегі инновациялық технологияларды іске асыру проблемасының негізгі ғылыми алғышарттары айқындалды.

2. Дене шынықтыру оқытушыларының және болашақ маман студенттердің дене тәрбиесіндегі инновациялық технологияларды іске асыруға даярлық критерийлері мен деңгейлері және оларды енгізу тиімділігі айқындалды.

3. Студенттердің дене тәрбиесіндегі инновациялық технологияларды іске асыруға дене шынықтыру оқытушыларының, студенттердің даярлығының және дене шынықтырумен айналысуға соңғылардың уәждемесінің бастапқы деңгейінің ерекшеліктері анықталды.

4. Дене шынықтыру дайындығының, қозғалыс белсенділігінің, «дене шынықтыру» пәні бойынша бағдарламалық материалды меңгерудің және студенттердің жүрек-қантамыр жүйесі реакциясының бастапқы деңгейінің ерекшелігі белгіленді.

5. ЖОО-дағы «Дене шынықтыру» пәні бойынша оқу процесіне инновациялық технологияларды енгізудің эксперименталды бағдарламасы әзірленді және ғылыми негізделді.

Жүргізілген зерттеудің теориялық маңыздылығы:

- студенттердің дене тәрбиесіндегі инновациялық технологияларды іске асыру проблемаларының ғылыми алғышарттарын негіздеуге.

- дене шынықтыру оқытушыларының біліктілігін арттыруға және инновациялық технологияларды енгізу проблемалары бойынша «дене шынықтыру» пәнін зерделейтін ЖОО-лар студенттерін оқытуға арналған дәрістер мен семинарлар курсы бойынша қосымша теориялық материал ретінде зерттеу нәтижелерін пайдалануға негізделеді.

Зерттеудің практикалық нәтижелілігі дене тәрбиесі бойынша сабақтарда оқу процесіне жаңа енгізілімдерді енгізу жөніндегі эксперименталды бағдарламаның Ақтөбе қаласының ЖОО-ларында (Сақтаған Бәйішев атындағы университетте, Құдайберген Жұбанов

атындағы Ақтөбе өңірлік мемлекеттік университетінде) эксперименталды сынақ өткізуге негізделеді.

Диссертациялық зерттеудің нақты нәтижелері мыналар болып табылды:

- жоғары оқу орындарына арналған волейбол жөніндегі электронды оқу құралына авторлық куәлік алынды. № 3014 – 2019 ж. 25 сәуір;

- ЖОО-дағы «дене шынықтыру» пәні бойынша оқу процесіне инновациялық технологияларды енгізудің эксперименталды бағдарламасы әзірленді;

- «ЖОО-дағы дене тәрбиесінің инновациялық әдістемелер» элективті курсы әзірленді және «дене шынықтыру» пәні бойынша оқу процесіне енгізілді

Зерттеу әдістері:

- ғылыми-әдістемелік әдебиетті талдау;
- құжаттық материалдарды талдау (нормативтік құқықтық құжаттарды, қаулыларды, жоспарлау құжаттарын зерделеу);
- сауалнамалық сұрау (жана енгізілімдерге педагогтар мен студенттердің дайындығы пікірін зерделеу; (оқытушылардың сабақтарда инновациялық технологияларды қолдануы туралы студенттердің пікірін зерделеу);
- Педагогикалық әдістер бақылау сынақтары: студенттердің дене шынықтыру дайындығының деңгейі айқындалады (ЖОО-ларға арналған үлгілік бағдарлама тестілері бойынша);
- Кредиттік технология қағидалары бойынша балдық жүйеге аударумен қозғалыс іс-қимылдарын, икемділіктерді және дағдыларды меңгеру техникасын бағалау;
- медико-биологиялық әдістер;
- Mi Band 3 браслеті арқылы жүрген қадамдар санын, жүрек жиырылуының жиілігін анықтау;
- дене тәрбиесі бойынша сабақтардың жиынтық пульстік және энергетикалық өлшемін айқындау;
- тәулік ішінде қозғалыс қызметінің ұзақтығын анықтау;
- педагогикалық эксперимент
- математикалық статистика әдістері;

Зерттеудің әдіснамалық негізі келесі мемлекеттік нормативтік құжаттар болып табылады: «Қазақстан Республикасының Конституциясы», «Қазақстан Республикасының Білім туралы заңы», «Қазақстан Республикасының дене шынықтыру мен спортты дамытудың 2025 жылға дейінгі тұжырымдамасы», «Қазақстан Республикасының дене шынықтыру және спорт туралы заңы», «Қазақстан Республикасының жоғары білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты».

Зерттеу кезеңдері төрт кезеңмен жүзеге асырылды.

Бірінші кезеңде (2016-2017 оқу жылы) біз зерделейтін мәселе бойынша отандық және әлемдік тәжірибені зерделеу жүргізілді. Әдебиетті зерделеу барысында талдауға инновациялық технологиялардың ұғымдық аппараты, қазіргі кезеңде студенттердің дене тәрбиесіндегі пайдаланылатын негізгі инновациялық технологиялар тартылды.

Зерттеудің екінші кезеңінде (2017-2018 оқу жылы) зерттеу проблемасының құраушы бөлігінің тұрақтандыру эксперименті жүргізілді.

Зерттеудің үшінші кезеңінде (2018-2019 оқу жылы, қыркүйек-желтоқсан) педагогикалық қалыптастыру эксперименті жүргізілді.

Зерттеудің төртінші кезеңінде (2018-2019 оқу жылы, қантар-маусым) алынған материалдардың өңделуі жүзеге асырылды. Сонымен қатар, қорытынды мен тәжірибелік ұсыныстар жасалынды.

Зерттеудің ғылыми нәтижелерінің шынайылығы мен негізділігі әдіснамалық позициялардың айқындығы мен негіздігімен, объектіге, затқа, мақсаттарға, міндеттерге және зерттеу логикасына сай адекватты теориялық және эмпирикалық әдістер кешенін пайдаланумен; тәжірибелік-эксперименталды жұмыстың жүргізілуімен, педагогикалық эксперимент қатысушыларын іріктеу көрнекілігімен; зерттеу нәтижелерін өндеудің статистикалық әдістерін пайдаланумен қамтамасыз етіледі.

Басқа да ҒЗЖ және әр түрлі мемлекеттік және халықаралық бағдарламалармен берілген жұмыстың байланысы.

Осы жұмыс Қазақ спорт және туризм академиясының 2015-2020 жылдарға арналған дамыту бағдарламасына, «Дене шынықтыру және спорт туралы» Қазақстан Республикасының 2014 жылғы 3 шілдедегі № 228 – VҚРЗ заңына; дене шынықтыру мен спортты дамытудың 2025 жылға дейінгі тұжырымдамасына сәйкес күрес кафедрасында орындалды.

Автордың жеке үлесі ғылыми - әдістемелік әдебиетті жүргізуге, педагогикалық экспериментті даярлауға және жүргізуге, алынған деректерді өңдеуге, зерттеу қорытындыларын тұжырымдауға, Сақтаған Бәйішев атындағы университеттің «дене шынықтыру» пәні бойынша оқу процесіне инновациялық технологиялардың эксперименталды бағдарламасын енгізуге, волейбол жөніндегі электронды оқу құралын әзірлеуге негізделеді.

Сынақ өткізу және зерттеу нәтижелерін енгізу. Диссертациялық жұмыстың негізгі ережелері халықаралық ғылыми конференцияларда ұсынылды. «Дене шынықтыру» пәні бойынша оқу процесіне инновациялық технологияларды енгізу жөніндегі эксперименталды бағдарлама Сақтаған Бәйішев атындағы университетте қолданылды (енгізу актісі, қосымша бар).

Зерттеудің негізгі нәтижелері халықаралық ғылыми - практикалық конференцияларда баяндалды:

- 1.«Физическая культура и спорт в жизни студенческой молодежи» халықаралық ғылыми-практикалық конференциясы.2019 ж. 21-24 наурыз – Омск. - С.93-102.
2. «Олимпийский спорт, физическая культура, здоровье нации в современных условиях» XVI халықаралық ғылыми-практикалық конференциясы – Луганск қ., 2019 жылғы17-18 сәуір.

Зерттеу нәтижелерін енгізуді жариялау, зерттеудің негізгі нәтижелері ғылыми мақалаларда, оның ішінде ҚР БҒМ білім және ғылым саласындағы бақылау комитеті ұсынған 3 мақала, Scopus халықаралық базасына енгізілген 1 мақала, халықаралық конференция материалдарына кіретін журналдарда 3 мақала.

Қорғауға келесі негізгі ережелер шығарылады:

1. Дене шынықтыру бойынша болашақ мамандардың дайындығына қойылатын ұлғайған талаптар, студенттердің дене тәрбиесі бойынша процеске инновациялық технологияларды енгізу қажеттілігі және нақты мақсаттар мен міндеттерге сәйкес оларды іске асырудың әдістемелік тәсілдемелерінің жеткілікті әзірленбеуі арасындағы қарама-қайшылықтар инновациялық технологияларды қолданып, дене тәрбиесі бойынша оқу процесін жетілдіру жолдарын әзірлеу қажеттілігін тудырады.

2. Дене шынықтыру оқытушыларының инновациялық технологияларды іске асыруға даярлығының критерийлері қозғаушы, танымдық-әсерлі, стандартты емес болып табылады. Даярлық деңгейлері төмен, жеткілікті, жоғары болып табылады. Студенттер, дене шынықтырудың болашақ мұғалімдері даярлықтың бейімделгіш, жаңғырту, тиімді және қалыпсыз деңгейлеріне сәйкес келуге тиіс.

3. Студенттердің дене тәрбиесіндегі инновациялық технологияларды іске асыруға дене шынықтыру оқытушыларының, студенттердің даярлығының және дене шынықтырумен айналысуға соңғылардың уәждемесінің деңгейіндегі қарама-қайшылықтар.

4. Дене шынықтыру дайындығы, қозғалыс белсенділігі, «дене шынықтыру» пәні бойынша бағдарламалық материалды меңгеру және студенттердің жүрек - қантамыр жүйесі реакциясы деңгейіндегі негізгі кемшіліктер.

5. Авторлық бағдарламаның компоненттері: спорттық бағдарланған дене тәрбиесінің, проблемалық модульдік оқитудың, музыка терапиясының, тұлғаға бағдарланған оқитудың, волейбол жөніндегі электронды оқу құралының элементтері. Эксперимент кезеңінде бағдарлама тиімділігі критерийлерінің динамикасы.

Диссертацияның көлемі мен құрылымы. Диссертациялық жұмыс кіріспеден, 3 тараудан, қорытындыдан, қорытындылардан, практикалық ұсынымдардан, 159 - орыс тілінде, 9 - қазақ тілінде, 20 - шетел тілінде, 188 - әдебиет дереккөзін қамтитын пайдаланылған әдебиеттер тізімінен тұрады.

Диссертация компьютермен басылған мәтіннен тұратын 143 бетте баяндалады, 35 кестемен, 23 суретпен безендірілді, 2 қосымшаны қамтиды.

Кіріспе бөлімінде тақырыптың тақырыптың таңдалуы мен өзектілігіне негіздеме берілген, жұмыстық божам жасалған, зерттеу мақсаты, міндеттері, нысаны мен пәні анықталған. Жұмыстың ғылыми жаңалығы, теориялық және тәжірибелік маңыздылығы көрсетілген, қорғауға шығарылатын негізгі ережелері берілген, зерттеу апробациясы туралы мәліметтер келтірілген.

«Инновациялық технологияларды жүзеге асыру мәселелері жасалуының негізгі алғышарттары» деп аталатын бірінші бөлімінде инновациялық технологиялардың түсініктемелі аппараты, студенттердің дене тәрбиесінде заманауи кезеңде қолданылатын студенттердің спорттық - бағдарлы дене тәрбиесі технологияларының ерекшеліктері сияқты негізгі инновациялық технологиялар; студенттердің дене тәрбиесіндегі проблемалық-модульді технологияның қолданылу арнайылығы; студенттердің дене тәрбиесіндегі денсаулықты сақтау

технологиялары; студенттердің дене тәрбиесіндегі жеке басылық-бағдарлы оқыту технологиясы; студенттердің дене тәрбиесіндегі оқытудың ақпаратты технологиялары; студенттердің дене тәрбиесіндегі инновациялық технологиялардың енгізілу мәселелерінің жасалу деңгейі қарастырылады.

Екінші «Зерттеу әдістері мен ұйымдастырылуы» бөлімінде зерттеу әдістемесі, алға қойылған міндеттер шешілетін зерттеу әдістері мен ұйымдастырылуы, зерттеу жұмыстары ұйымдастырылуының ерекшеліктері берілген. Сонымен қатар «Дене шынықтыру оқытушылары мен студенттердің дене тәрбиесіндегі инновациялық технологияларды жүзеге асыруға даярлық күйі және оны анықтайтын фактолар» элементінде дене шынықтыру оқытушылары мен студенттердің дене тәрбиесіне (волейболдан электронды оқу құралы, спорттық-бағдарлы дене тәрбиесі – волейбол, денсаулықты сақтау технологиялар – музыкатерапия, жеке басылық-бағдарлы оқыту) инновациялық технологияларды жүзеге асыруға даярлығының енгізудің эксперименталды бағдарламасы, студенттердің дене тәрбиесіне инновациялық технологияларды енгізу тиімділігінің өлшемдері; дене шынықтыру оқытушылары мен студенттердің дене тәрбиесіне даярлығының бастапқы күйі; студенттердің дене даярлығының және «дене шынықтыру» пәні бойынша бағдарламалық материалды меңгеруінің бастапқы деңгейі, сондай-ақ, студенттердің дене шынықтырумен шұғылдануға деген мотивациялары берілген.

Үшінші «Дене шынықтыру» пәні бойынша инновациялық технологияларды енгізудің эксперименталды бағдарламасының сипаттамасы және оның тиімділігі (педагогикалық эксперимент)» бөлімінде осы бағдарламаның құрылымды бөлімдері (волейболдан электронды оқу құралын енгізу ерекшеліктері; дене тәрбиесіндегі спорттық-бағдарлану элементтерін жүзеге асырудың; волейболдың мысалы негізінде проблемалық - модульді оқытудың элементтерін қолданудың; волейболдан сабақтарда музыкатерапияны пайдаланудың; волейболдан жеке басылық - бағдарлы оқыту элементтерін қолданудың), сондай-ақ, дене шынықтыру оқытушыларының, болашақ маман-студенттердің дене тәрбиесіндегі инновациялық технологияларды жүзеге асыруға даярлығы динамикасы; студенттердің дене шынықтырумен және спортпен шұғылдануға деген мотивациялары; эксперимент барысындағы студенттердің дене даярлығы мен бағдарламалық материалдың меңгерілуі берілген. Сонымен қатар "Зерттеу нәтижелерін талқылау" элементінде біздің зерттеу нәтижелерінің ұқсас мәселе бойынша жүргізілген зерттеулермен салыстырылған сараптамасы ұсынылған.

Жұмыстың соңында тұжырымыдама, қорытынды, ғылыми - тәжірибелік ұсыныстар, пайдаланылған әдебиеттер тізімі және қосымшалар келтірілген.

АННОТАЦИЯ

диссертации на соискание ученой степени доктора философии (Phd) по специальности 6D010800 «Физическая культура и спорта» на тему «Инновационные технологии в физическом воспитании студентов»
Сайтбекова Нурбола Доктарбаевича

Актуальность темы. Обосновывается возникшими противоречиями в постановке реализации поставленных перед образованием задач по совершенствованию подготовки будущих специалистов.

Во-первых, на современном этапе развития образования усиливается роль активных методов обучения. Владение студентами знаний протекает интенсивнее при помощи инновационных технологий. Данные методики дают возможность более углубленно изучать преподаваемые предметы, активно внедрять оптимальные методики, позволяют привлекать к обучению широкий круг желающих. Но как показывает практика, большинство преподавателей и студентов недостаточно ясно представляют себе цель применения инновационных технологий. При применении инновационных технологий часто во главу угла ставится использование технических, мультимедийных средств обучения. Сам предмет обучения, эффект от применения нововведений не достаточным образом учитывается. Это приводит к недостаточной осознанности студентами своей учебно-познавательной деятельности в высшем учебном заведении на самых ранних этапах их обучения. Следствием этого, одной из доминантных задач физического воспитания в вузе считается создание у них интереса по освоению ценностей физической культуры. Данная задача должна решаться посредством реализации нововведений.

Во-вторых, по мнению Ж.А.Караева, Ж.У.Кобдиковой (2006) посредством применяемых старых, консервативных методик нельзя добиться позитивных результатов учащихся, где полученные ими знания должны быть адекватны требованиям, предъявляемых государственным стандартом. Для получения таких знаний необходимо преподавание на уровне современных педагогических методик. Но как было отмечено выше, для реализации таких технологий необходимо сформировать знания и навыки по реализации их.

В-третьих, в Республике Казахстан, также как и в других странах СНГ, введены новые образовательные стандарты, основанные на компетентностном подходе. В соответствии с ними должны измениться методические подходы к преподаванию предметов. При этом студент из объекта обучения превращается в его субъект, когда он постоянно работает самостоятельно и пытается сам решить поставленные перед ним проблемы. В ходе реализации этого процесса у студентов формируется креативный подход к изучению предлагаемого материала и использованию инновационных технологий. На сегодняшний день инновационные

технологии преподавателями применяются редко, и в свою очередь, их трудно осваивают студенты.

Проведенный анализ научной литературы позволяет судить о том, что проблеме реализации нововведений посвятили свои исследования такие специалисты как О.А.Бекетова (2014), В.К.Бальсевич (2002), М.В.Базилевич (2002), Е.А.Коняева (2004), Л.Б. Андрущенко (2002), Г.С.Петрова (2012), А.И Федоров (2003), И.В.Сырвачева (2009) и др.

На современном этапе развития казахстанского общества проблема исследования определяется противоречиями, с одной стороны, в связи с повышенными требованиями к подготовке будущих специалистов по физической культуре необходимостью активной реализации инновационных технологий в физическом воспитании студентов и недостаточной научно-методической разработанностью конкретного их применения в учебном процессе в соответствии с адекватными целями и задачами.

Объект исследования – учебно - воспитательный процесс по физическому воспитанию студентов высших учебных заведений Республики Казахстан.

Цель исследования – теоретическое и экспериментальное обоснование внедрения инновационных технологий в учебный процесс по дисциплине «физическая культура» в вузе.

Предмет исследования – инновационные технологии в физическом воспитании студентов.

Гипотеза исследования. Предполагается, что разработка и внедрение экспериментальной программы внедрения инновационных технологий в учебный процесс по предмету «физическая культура» в вузе должна базироваться на основных научных предпосылках рассматриваемой проблемы; критериях эффективности внедрения инновационных технологий; исходном уровне состояния готовности преподавателей физической культуры и студентов к их реализации; исходном уровне физической подготовленности и усвоения программного материала студентов; мотивации студентов к занятиям физической культуры.

Это приведет к позитивным изменениям в уровне их физической подготовленности и овладения программного материала; подготовленности преподавателей учителей и студентов к профессиональной работе; совершенствования интереса студентов к занятиям физической активностью.

Задачи исследования. Для решения поставленной цели в работе решались следующие задачи:

1. Посредством изучения литературных источников констатировать главные научные обоснования проблемы внедрения инновационных технологий в учебный процесс по предмету «Физическая культура» в вузе.

2. Выявить критерии и уровни готовности к реализации инновационных технологий в физическом воспитании преподавателей физической культуры и студентов - будущих специалистов и эффективности их внедрения.

3. Изучить уровень готовности преподавателей физической культуры, студентов к реализации инновационных технологий в физическом воспитании студентов и интереса к занятиям физической культурой.

4. Исследовать уровень физической готовности, двигательной деятельности, изученности программного материала по физическому воспитанию и реакции сердечно-сосудистой системы студентов.

5. Разработать экспериментальную программу внедрения инновационных технологий в учебный процесс по предмету «Физическая культура» в вузе и экспериментально её обосновать.

Ведущая идея исследования. Эффективность внедрения инновационных технологий в учебный процесс по предмету «физическая культура» в вузе обусловлена комплексным применением методик компьютерного, тренирующего, здоровье сберегающего, личностно-ориентированного, модульного характера, что дает возможность совершенствовать подготовленность педагогов физической культуры и студентов к реализации инновационных технологий; повысить интерес обучающихся к спортивной деятельности и уровень их физической дееспособности.

Научная новизна исследования состоит в следующем:

1. Определены основные научные предпосылки проблемы реализации инновационных технологий в физическом воспитании студентов.

2. Определены критерии и уровни готовности к реализации инновационных технологий в физическом воспитании преподавателей физической культуры и студентов - будущих специалистов и эффективности их внедрения.

3. Выявлены особенности исходного уровня готовности преподавателей физической культуры, студентов к реализации инновационных технологий в физическом воспитании студентов и мотивации последних к занятиям физической культурой.

4. Констатирована специфика исходного уровня физической подготовленности, двигательной активности, владения программным материалом по предмету «физическая культура» и реакции сердечно-сосудистой системы студентов.

5. Разработана и научно обоснована экспериментальная программа внедрения инновационных технологий в учебный процесс по предмету «Физическая культура» в вузе.

Теоретическая значимость проведенного исследования заключается:

- в обосновании научных предпосылки проблемы реализации инновационных технологий в физическом воспитании студентов.

- в использовании результатов исследования в качестве дополнительного теоретического материала по курсу лекций и семинаров для повышения квалификации преподавателей физической культуры и обучения студентов вузов, изучающих предмет «физическая культура» по проблемам внедрения инновационных технологий.

Практическая результативность исследования заключается в экспериментальной апробации в вузах г.Актобе (университете имени Сактагана Баишева, Актюбинском региональном государственном университете имени Кудайбергена Жубанова) экспериментальной программы по внедрению нововведений в учебный процесс на занятиях по физическому воспитанию.

Конкретными результатами диссертационного исследования явились следующие:

- получено авторское свидетельство на электронное учебное пособие по волейболу для высших учебных заведений. № 3014 – 2019ж. от 25 апреля;
- разработана экспериментальная программа внедрения инновационных технологий в учебный процесс по предмету «физическая культура» в вузе;
- разработан и внедрен в учебный процесс по предмету «физическая культура» элективный курс «Инновационные методики физического воспитания в вузе»

Методы исследования:

- анализ научно-методической литературы по проблеме исследования;
- анализ документальных материалов (изучение нормативных правовых документов, постановлений, документов планирования);
- анкетный опрос (изучение мнения подготовленности педагогов и студентов к нововведениям; (изучение мнения студентов о применении преподавателями на занятиях инновационных технологий);
- контрольные испытания определялся уровень физической подготовленности студентов (по тестам типовой программы для вузов, 21);
- Оценка за технику владения двигательными действиями, умениями и навыками с переводом в бальную систему по правилам кредитной технологии;
- медико - биологические методы;
- определение частоты сердечных сокращений, количества пройденных шагов с помощью браслета Mi Band 3
- определение суммарной пульсовой и энергетической стоимости занятий по физическому воспитанию;
- выявление продолжительности двигательной деятельности за сутки;
- педагогический эксперимент.
- методы математической статистики;

Методологической основой исследования являются государственные нормативные документы: «Конституция Республики Казахстан», «Закон республики Казахстан об образовании», «концепция развития физической культуры и спорта Республики Казахстан до 2025 года» , «Закон Республики Казахстан о физической культуре и спорте», «Государственный общеобязательный стандарт высшего образования Республики Казахстан» .

Этапы исследования Исследование осуществлялось в 4 этапа.

На первом этапе (2016-2017 учебный год) было проведен анализ отечественного и мирового опыта по изучаемой нами проблеме. В ходе изучения литературы анализу подверглись понятийный аппарат

инновационных технологий, основные инновационные технологии, используемые в физическом воспитании студентов на современном этапе.

На втором этапе (2017-2018 учебный год) исследования был проведен констатирующий эксперимент составляющих проблемы исследования.

На третьем этапе исследования (2018-2019 учебный год сентябрь-декабрь) был проведен формирующий педагогический эксперимент.

На четвертом этапе исследования (2018-2019 учебный год январь – июнь) осуществлялась обработка полученных материалов. Параллельно осуществлялась разработка выводов и практических рекомендаций.

Достоверность и обоснованность научных результатов исследования обеспечивается четкостью и обоснованностью методологических позиций, использованием комплекса теоретических и эмпирических методов, адекватных объекту, предмету, цели, задачам и логике исследования; воспроизводимостью опытно-экспериментальной работы, репрезентативностью выборки участников педагогического эксперимента; использованием статистических методов обработки результатов исследования.

Связь данной работы с другими НИР и различными государственными и международными программами.

Настоящая работа выполнена на кафедре борьбы в соответствии с программой развития Казахской академии спорта и туризма на 2015-2020 годы, с задачами, указанными в законе Республики Казахстан «О физической культуре и спорте» от 3 июля 2014 года № 228 – VЗРК; концепции развития физической культуры и спорта до 2025 года.

Личный вклад автора заключается в проведении анализа научно-методической литературы, подготовке и проведении педагогического эксперимента, обработке полученных данных, формулировании выводов исследования, внедрении в учебный процесс по предмету «физическая культура» университета имени Сактагана Баишева экспериментальной программы инновационных технологий, разработке электронного учебного пособия по волейболу.

Апробация и внедрение результатов исследования. Основные положения диссертационной работы были представлены на международных научных конференциях. Экспериментальная программа по внедрению инновационных технологий в учебный процесс по предмету «Физическая культура» нашла применение в университете имени Сактагана Баишева (имеется акт внедрения, приложение).

Основные результаты исследования доложены на международных научно-практических конференциях:

1.Международная научно - практическая конференция «Физическая культура и спорт в жизни студенческой молодежи». 21-24 марта 2019 г. – Омск.- С.93-102.

2.XVI Международная научно-практическая конференция «Олимпийский спорт, физическая культура, здоровье нации в современных условиях»- г. Луганск , 17-18 апреля 2019 год.

Публикация внедрения результатов исследования Основные результаты исследования представлены в научных публикациях, в том числе 7 статей, рекомендованных Комитетом по контролю в сфере образования и науки МОН РК, 3 статьи в журналах, 1 статьи входящих в международную базу Scopus, 3 статьи в материалы международной конференции.

На защиту выносятся следующие основные положения:

1. Противоречия между возросшими требованиями к подготовленности будущих специалистов по физической культуре, необходимостью внедрения инновационных технологий в процесс по физическому воспитанию студентов и недостаточной разработанностью методических подходов их реализации в соответствии с конкретными целями и задачами вызывает необходимость разработки путей совершенствования учебного процесса по физическому воспитанию с применением инновационных технологий.

2. Критериями готовности к реализации инновационных технологий преподавателей физической культуры являются побуждающий, познавательный-действенный, нестандартный. Уровнями готовности являются низкий, достаточный, высокий. Студенты будущие учителя физической культуры должны соответствовать приспособленческому, воспроизводимому, эффективному и неординарному уровням готовности.

3. Противоречия в уровне готовности преподавателей физической культуры, студентов к реализации инновационных технологий в физическом воспитании студентов и мотивации последних к занятиям физической культурой

4. Основные недостатки в уровне физической подготовленности, двигательной активности, владения программным материалом по предмету «физическая культура» и реакции сердечно -сосудистой системы студентов.

5. Компоненты авторской программы: элементы спортивно ориентированного физического воспитания, проблемно модульного обучения, музыкотерапии, лично ориентированного обучения, электронное учебное пособие по волейболу. Динамика критериев эффективности программы за период эксперимента.

Объем и структура диссертации Диссертационная работа состоит из введения, 3 разделов, заключения, выводов, практических рекомендаций, списка использованной литературы, включающего 188 литературных источника, из которых 159 - на русском языке, 9 - на казахском, 20 - на иностранном языке.

Диссертация изложена на 143 страницах машинописного текста, иллюстрирована 35 таблицами, 23 рисунками, содержит 2 приложения.

Во введении обосновывается выбор темы и ее актуальность, сформулирована рабочая гипотеза, определены цель, объект и предмет исследования. Показаны научная новизна, теоретическая и практическая значимость работы, изложены основные положения, выносимые на защиту, представлены сведения об апробации исследования.

В первом разделе «главные научные обоснования проблемы внедрения инновационных технологий в учебный процесс по предмету «физическая

культура» в вузе.» рассматриваются понятийный аппарат инновационных технологий; основные инновационные технологии, используемые в физическом воспитании студентов на современном этапе, такие как особенности технологии спортивно-ориентированного физического воспитания студентов; специфика применения проблемно-модульной технологии обучения в физическом воспитании студентов; здоровьесберегающие технологии в физическом воспитании студентов; технология лично-ориентированного обучения в физическом воспитании студентов; информационные технологии обучения в физическом воспитании студентов; степень разработанности проблемы внедрения инновационных технологий в физическом воспитании студентов.

Во втором разделе «методы и организация исследования» расписаны методология исследования, организация и методы исследования, посредством которых решались постановочные задачи, акцентирована специфика исследовательской реализации составляющих проблемы.

Также представлены критерии эффективности внедрения инновационных технологий в физическом воспитании студентов; исходное состояние готовности преподавателей физической культуры и студентов к реализации инновационных технологий в физическом воспитании студентов; исходный уровень физической подготовленности студентов и владения программным материалом по предмету «физическая культура», а также мотивации студентов к занятиям физической культурой.

В третьем разделе «характеристика экспериментальной программы внедрения инновационных технологий по предмету «физическая культура» и ее эффективность (педагогический эксперимент)» представлены компоненты этой программы (особенности внедрения электронного учебного пособия по волейболу; реализации элементов спортивно ориентированного физического воспитания; элементов проблемно-модульного обучения – на примере волейбола; применения музыкотерапии на занятиях по волейболу; элементов лично ориентированного обучения на занятиях по волейболу), а также динамика готовности учителей физической культуры, студентов-будущих специалистов к реализации инновационных технологий в физическом воспитании студентов; мотивации студентов к занятиям физической культурой и спортом; физической подготовленности студентов и владения программным материалом в ходе эксперимента. Дано также обсуждение результатов нашего исследования, где они сопоставлены с ранее проведенными исследованиями по аналогичной проблеме.

В конце работы представлены заключение, выводы, научно-практические рекомендации, список использованных источников и приложения.

ABSTRACT
of PhD thesis submitted in support of
Saytbekov Nurbol Doktarbaevich's candidature
for a scientific degree of Doctor of Philosophy majoring in 6D010800 "Physical
education and sport" on the theme "Innovative technologies in the physical
education of students"

The motivation for the study is explained by the contradictions that have arisen during the implementation of educational tasks set to improve the professional training of future specialists.

For one thing, currently the education system can be characterized by an increasing role of active teaching methods. Students acquire knowledge more intensively due to the usage of innovative technologies. These methods make it possible to study the disciplines thoroughly, apply more effective teaching methods as well as give a wide access to education for all learners. However, the evidence from practice shows that many teachers and students do not clearly understand the purpose of applying innovative technologies. When applying innovative technologies, the importance of using technical, multimedia training tools has increasingly come to the fore. The subject itself, the effect of the innovative technology usage is not adequately taken into account. This leads to a lack of awareness by students of their educational and cognitive activities in a higher educational institution at the earliest stages of their education. In this regard, the most important task of physical education at the university is the formation of students' conscious desire for mastering physical culture values. This task should be solved by implementing innovations.

What's more, according to J.A. Karaev, J.U. Kobdikova (2006), it will be impossible to achieve students' positive results, where the knowledge gained must meet the state standard requirements, if old, conservative methods are used. To obtain such knowledge, one should be able to apply modern pedagogical methods. However, it has been noted above that it is necessary to form appropriate knowledge and skills to be able to implement such technologies.

Lastly, the new state educational standards based on a competency-based approach have been introduced in the Republic of Kazakhstan as well as in other CIS countries. Teaching methodology for a number of disciplines shall change accordingly. In this case, a student turns from a learning object into its subject, when he or she constantly works independently and tries to solve the problems himself or herself. Students develop a creative approach to study the material and use innovative technologies during this process. Currently teachers rarely use innovative technologies. Therefore, students do not master them.

The analysis of scientific literature allows us to judge that the problem of implementing innovations has been developed by such specialists as O.A.Beketova (2014), V.K.Balsevich (2002), M.V.Bazilevich (2002), E.A.Konyaeva (2004), L.B.Andryushchenko (2002), G.S. Petrova (2012), A.I. Fedorov (2003), I.V. Syrvasheva (2009) and others.

At the present stage of development of Kazakhstani society, the research problem is determined by contradictions due to increased requirements for the training of future physical education specialists, the need for active implementation of innovative technologies in the physical education of students and insufficient scientific and methodological development of their specific application in the educational process in accordance with adequate goals and objectives.

The aim of the study is establishing theoretical and experimental evidence for the introduction of innovative technologies into the educational process on the subject “Physical education” at the university.

The object of the study is the educational process of physical education of students of higher educational institutions in the Republic of Kazakhstan.

The subject of the study is innovative technologies in the physical education of students.

Study hypothesis. It is assumed that the development and implementation of a pilot program for introducing innovative technologies into the educational process on the subject “Physical education” at the university should be based on the basic scientific prerequisites for the problem under consideration, criteria for the effectiveness of introducing innovative technologies; the initial level of readiness of physical education teachers and students for their implementation; the initial level of students’ physical condition and ability to learn the program material; students’ motivation for physical education classes.

This will make it possible to improve the level of their physical condition and ability to learn the program material; readiness of teachers and students for professional work; increasing students' motivation for physical education and sports.

The objectives of the research are the following:

1. to establish main scientific evidence for the problem of introducing innovative technologies into the educational process on the subject “Physical education” at the university by analyzing literary sources.
2. to identify criteria and levels of readiness for the implementation of innovative technologies in the physical education by teachers and students (future specialists) and the effectiveness of their implementation.
3. to study the level of competence of physical education teachers and students (future specialists) to implement innovative technologies in the process of education and increasing students’ interest for the subject.
4. to study the level of physical condition, physical activity, knowledge of the program material on physical education and the reaction of the cardiovascular system of students.
5. to develop an experimental program for the introduction of innovative technologies into the educational process on the subject “Physical education” at the university and make its experimental proof.

Basic idea of the research. The introduction of innovative technologies into the educational process on “Physical education” subject at the university will be effective due to the complex application of computer, training, health-preserving, personally-oriented, modular techniques, which makes it possible to improve the

readiness of physical education teachers and students to implement innovations as well as to increase students' interest in sports activities and the level of their physical capacity.

Scientific novelty of the work is determined by the following:

1. main scientific evidence for the problem of introducing innovative technologies into the physical education of students is established.
2. criteria and levels of readiness for the implementation of innovative technologies in the physical education by teachers and students (future specialists) and the effectiveness of their implementation are identified.
3. the initial level of competence of physical education teachers to implement innovations in the process of education and increasing students' interest for the subject are determined.
4. the initial level of physical condition, physical activity, knowledge of the program material on physical education and the reaction of the cardiovascular system of students are determined.
5. an experimental program for the introduction of innovative technologies into the educational process on the subject "Physical education" at the university is developed and its effectiveness is experimentally proven.

The theoretical value of the research can be determined as follows:

- substantiating the scientific prerequisites for the problem of implementing innovative technologies in physical education.
- using the results of scientific research as additional theoretical material in lecture course and seminars to improve the qualifications of physical education teachers and to train university students studying the subject "Physical education" focused on the problems of introducing innovative technologies.

The practical value of the research. The research involves the experimental prove and practical implementation of an experimental program for the introduction of innovative technologies into the educational process on the subject "Physical education" at the universities of Aktobe (S.Baishev University, K. Zhubanov Aktobe Regional State University).

The research has the following specific results:

- The authorship certificate of an electronic textbook on volleyball for higher educational institutions was received. No. 3014 –April 25, 2019;
- An experimental program for the introduction of innovative technologies into the educational process on the subject "Physical education" at the university was developed.
- An elective course "Innovative methods of physical education at the iniversity" on the subject "Physical education" developed and introduced into the educational process.

Research methods:

- analysis of scientific and methodological literature on the research problems;
- analysis of documentary materials (study of legal documents, regulations, planning documents);

- questionnaire survey (study of teachers and students' opinion on their readiness for innovations; (study of students' opinion on the use of innovative technologies by teachers in the classroom);
- implementation of control tests to determine the level of students' physical condition (according to the standard program tests for universities, 21);
- assessment of motor actions possession technique, abilities and skills transferred to a rating system according to credit technology rules;
- medical and biological methods;
- determination of heart rate, number of steps taken using the Mi Band 3 bracelet;
- determination of the total pulse and energy cost of physical education classes;
- identification of the duration of motor activity per day;
- pedagogical experiment;
- methods of mathematical statistics.

The methodological basis of the study includes the following state normative documents: “The Constitution of the Republic of Kazakhstan”, “The Law of the Republic of Kazakhstan “On Education”, “The Concept of Development of Physical Education and Sport of the Republic of Kazakhstan until 2025”, “The Law of the Republic of Kazakhstan “On Physical Education and Sport”, “State Compulsory Standard of Higher Education of the Republic of Kazakhstan”.

Research stages. The research was carried out in 4 stages.

At the first stage (2016-2017 academic year), national and international experience on the research problem was studied. In the course of studying the literature, conceptual apparatus of innovative technologies, modern basic innovative technologies used in physical education of students were analyzed.

At the second stage (2017-2018 academic year), an ascertaining experiment of research problem was carried out.

At the third stage of the study (2018-2019 academic year), a formative pedagogical experiment was carried out.

Reliability and validity of research results is ensured by the clarity and validity of methodological positions, the use of a complex of theoretical and empirical methods relevant to the object, subject, aim, objectives and logic of the research; reproducibility of experimental work, representativeness of choosing participants in the pedagogical experiment; using statistical methods for processing research results.

The relationship of the study with other research projects and various state and international programs.

This study was carried out at “Wrestling” Department in accordance with the development program of the Kazakh Academy of Sports and Tourism for 2015-2020 as well as with the tasks specified in the Law of the Republic of Kazakhstan “On Physical Education and Sports” dated July 3, 2014 No. 228 - VLRK; the concept of development of physical education and sport until 2025.

The author's personal contribution is characterized by his analysis of scientific and methodological literature, preparation and conduct of a pedagogical experiment, processing of the obtained data, formulation of research conclusions, implementation of an experimental program of innovative technologies, the

development of an electronic textbook on volleyball in the educational process on the subject “Physical education” at S. Baishev University.

Evaluation and implementation of research results. The main statements of PhD thesis have been presented at international scientific conferences. An experimental program for the introduction of innovative technologies into the educational process on the subject of “Physical education” has been applied at S. Baishev University. (There is an implementation act, annex).

The main results of the study have been reported at international scientific and practical conferences:

1. International scientific and practical conference “Physical education and sport in students’ life.” March 21-24, 2019 - Omsk. - p. 93-102.
2. XVI International scientific and practical conference “Olympic sport, physical culture, health of the nation under modern conditions” - Lugansk, April 17-18, 2019.

Publication of implemented research results. The research main results have been reflected in various scientific publications, including 7 articles recommended by the Committee on control in education and science MES of RK, 3 articles in journals included in the international Scopus 1 data base, 3 articles in the international conference materials.

The following statements are submitted for defence:

1. The contradictions between the increased requirements for the training of future specialists in physical education, the need to introduce innovative technologies in the educational process and the insufficient development of methodological approaches to their implementation in accordance with specific aims and objectives causes the need to develop ways to improve the educational process in physical education with using of innovative technologies.
2. The criteria for readiness of physical education teachers to implement innovative technologies are motivating, cognitively effective, non-standard. There are 3 levels of readiness: low, sufficient, high. Students, future teachers of physical education should meet adaptive, reproducible, effective and extraordinary levels of readiness.
3. The contradictions between the level of readiness for the implementation of innovative technologies in the physical education by teachers and students and motivation of the latter for physical education classes.
4. There are some weak points in the level of students’ physical condition, physical activity, knowledge of program material on the subject “Physical Education” and reactions of their cardiovascular system.
5. The author’s program consists of the following: elements of sports-oriented physical education, problem-based module training, music therapy, personally-oriented training, electronic textbook on volleyball. Dynamics of program performance criteria for the experiment period.

Structure and volume of the thesis. PhD thesis consists of an introduction, 3 chapters, conclusions, practical recommendations, a list of references, including 188 literary sources, 159 of which are in Russian, 9 - in Kazakh, 20 - in a foreign language.

PhD thesis embodies 143 pages of typewritten text, including 35 tables, 23 figures and 2 appendices.

The introduction gives reasons for the choice of the research topic and its relevance, represents its working hypothesis, and defines the aim, the object and the subject of the study. This part of the research also presents the scientific novelty, theoretical and practical value of the work, the main statements submitted for defence, and information about the evaluation of the research results.

The first section “main scientific evidence for the problem of introducing innovative technologies into the educational process on the subject “Physical education” at the university” considers conceptual apparatus of innovative technologies, modern basic innovative technologies used in physical education of students such as peculiarities of sports-oriented physical education, problem-based module training, health-preserving technology, personally-oriented training, information technology. This section also describes the current stage of the problem of introducing innovative technologies into the physical education of students.

The second section “Research methods and organization” describes the research organization and methods used to solve the objectives set, and the peculiarities of the implementation of research problems.

One can also find information about the criteria for the effectiveness of introducing innovative technologies, the initial level of readiness of physical education teachers and students for their implementation, the initial level of students’ physical condition and ability to learn the program material on the subject “Physical education” as well as students’ motivation for physical education classes.

The third section “Peculiarities of an experimental program for the introduction of innovative technologies on the subject “Physical education” and its effectiveness (pedagogical experiment)” characterizes the components of this program (features of introducing an electronic textbook on volleyball; implementation of elements of sports-oriented physical education, problem-based modular training, music therapy, personally-oriented training during volleyball classes), as well as the dynamics of the readiness of physical education teachers and students (future specialists) to implement innovative technologies in educational process; the level of students' motivation for physical education and sports; students’ physical condition and ability to learn the program material during the experiment. A discussion of the research results, which have been compared to the previous studies on a similar problem, is also given in this part of PhD thesis.

The research ends with conclusions, scientific and practical recommendations, a list of references and appendices.